

Utbildningsinspektion i Högalsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Högalsskolan	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Högalsskolan och besökt skolan den 13 och 14 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, lärare, rektorerna samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Högalsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	38
Grundskola	235

Källa: *Högalsskolans statistik*

Utbildningen vid Högalsskolan omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1–5. Vid Högalsskolan finns även en kommungemensam särskild undervisningsgrupp för årskurserna 1–5.

Fritidshem för elever i förskoleklass och årskurserna 1–3 finns vid skolan och fritidsklubb för elever i årskurserna 4–5 i närområdet. Denna verksamhet bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Högalsskolan tillhör ett skolområde kallat Mölnlyckeområdet. Mölnlycke ligger nära Göteborg och är centralort i Härryda kommun.

Bedömningar

Samlad bedömning

Utifrån intervjuer och observationer bedömer inspektörerna att eleverna trivs på skolan och att de känner sig trygga. I skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna ska känna sig trygga.

Skolan har rutiner för att arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Skolan måste dock utveckla sitt arbete med att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. För att kunna bedöma vilka insatser som behövs är det viktigt att rektorerna skaffar sig kunskap om skolans resultat. Enligt inspektörernas bedömning är kvalitetsredovisningen inte ett levande dokument för utvecklingsarbetet på skolan. Kvalitetsredovisningen kan utvecklas att bättre ge information om verksamheten och arbetet för en högre måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap.1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte kraven i förordningen (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen samt underlätta övergångar.
- Skolan bör arbeta för att öka elevernas inflytande över undervisningen.
- Skolan bör öka elevernas kännedom om målen.
- Skolan bör utveckla de individuella utvecklingsplanerna.
- Skolans bör arbeta för att öka elevernas kännedom om ordningsreglerna.
- Skolans rektorer bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet och säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas.

Kunskaper

Intervjuer och verksamhetsbesök visar att i samtliga klasser används portfolio som ett sätt att följa elevernas kunskapsresultat. Eleverna har dock svårt att berätta för inspektörerna om syftet med sin portfolio. De säger att portfolion är ett sätt att spara sina arbeten. Läraren avgör ibland vilka arbeten som ska sparas och ibland får eleverna bestämma själva. Sparade arbeten är inte daterade och saknar oftast utvärdering eller beskrivning om varför just detta arbete sparats. Vid Högaladalsskolan används de nationella ämnesproven för årskurs 5 i engelska, matematik och svenska för att diagnostisera elevernas kunskapsresultat. Resultaten vid de nationella ämnesproven för årskurs 5 sammanställs och rapporteras till den centrala förvaltningen. Sammanställningen visar att Högaladalsskolan inte genomför samtliga delprov vilket innebär att skolornas resultat inte blir jämförbara i kommunen. Resultaten utvärderas inte heller. Bedömning av kunskapsresultaten i samtliga ämnen förekommer enligt lärarna, system för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat saknas. Inspektörerna bedömer att skolan måste följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i förhållande till målen att uppnå i kursplanerna och göra en samlad utvärdering av resultaten.

Vid intervjuer med lärare framkommer att elevernas resultat i förhållande till de nationella ämnesproven i årskurs 5 eller de nationella målen i årskurs 5 oftast inte är kända av övriga lärare på skolan. Resultaten leder inte till att lärarna diskuterar organisation, undervisningssätt eller elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande. Inspektörerna bedömer att pedagogisk samverkan mellan grundskolans årskurser bör förbättras för att stödja elevernas långsiktiga lärande och utveckling för att nå målen samt underlätta övergångar.

Skollagen och läroplanen anger att eleverna i grundskolan i takt med stigande ålder och mognad ska ha ett ökat inflytande över sin utbildning samt delaktighet i det inre arbetet i skolan. Rektorn är ytterst ansvarig för att läraren utvecklar sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer gynnas. Av intervjuer och dokumentation framgår att elevernas inflytande över undervisningen vid Högaladalsskolan är begränsad. Eleverna kan huvudsakligen påverka i vilken ordning de genomför sina uppgifter. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sina arbetsformer så att elevernas

inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer ökar i takt med stigande ålder och mognad.

En viktig förutsättning för elevinflytande är att eleverna har kännedom om målen för utbildningen. Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet föreskriver vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer som en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det innebär att skolan måste delge eleverna målen för utbildningen. Utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Vid inspektionsbesöket ser inspektörerna inte att målen är tydliggjorda i det dagliga arbetet eller att eleverna ges möjlighet att utvärdera och reflektera över sitt lärande. Enligt lärarna förekommer inget enhetligt arbetet med målstyrning på skolan. Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen bör öka.

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska alla elever som har svårigheter i sitt skolarbete ges särskilt stöd. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. I läroplanen finns vidare angivet att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov samt ha sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper. Vid Högalsskolan finns utarbetade rutiner för att upptäcka, utreda och sätta in åtgärder för elever i behov av särskilt stöd. Ibland kontaktas kommunens centrala stödteam, vilket kan innebära en fördröjning på grund av långa handläggningstider. Elever i behov av särskilt stöd har enligt lärare och rektorn åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar för att möta behoven hos elever som har svårigheter i skolarbetet.

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan (IUP) skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Alla elever vid Högalsskolan har enligt personalen en IUP. De IUP inspektörerna tar del av saknar i stor utsträckning mål med anknytning till mål i läroplan och kursplaner. De utgör heller inte ett aktivt verktyg i elevens lärandeprocess enligt lärare och elever. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplaner som upprättas bör utvecklas, främst avseende de framåtsyftande målbeskrivningarna så att de på ett mer utförligt sätt omfatta kursplanernas kunskapsmål.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

Normer och värden

Utifrån intervjuer och observationer bedömer inspektörerna att eleverna trivs på skolan och att de känner sig trygga. Inspektörerna möter trevliga och hjälpsamma elever som gärna berättar om sin skola och visar inspektörerna tillräta. I skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna ska känna sig trygga. Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågorna och utvecklar på så sätt en trygg miljö. Eleverna berättar att de på skolan har faddrar som kan hjälpa dem om de till exempel känner sig otrygga. Inspektörerna bedömer att Högalsskolan bedriver ett arbete för att förebygga och förhindra trakasserier eller annan kränkande behandling.

Eleverna deltar i klassråd och elevråd och får där arbeta i demokratiska former. Eleverna berättar att elevrådet får bestämma mycket när det gäller miljön på

skolan. Inspektörerna bedömer att eleverna ges möjlighet till formellt inflytande.

Intervjuer med elever och lärare samt verksamhetsbesök visar att regler finns men de är inte kända av eleverna. Inspektörerna vill uppmärksamma att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Inspektörerna bedömer att skolans bör arbeta för att öka elevernas kännedom om ordningsreglerna.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmålet ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Vid inspektionstillfället har Högalsskolan en likabehandlingsplan. Denna plan kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver då den exempelvis inte tydligt och konkret anger vilka åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Planen ska också innehålla en beskrivning av hur den ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras. Dessutom saknar planen beskrivning av vilka insatser skolan planerar göra under året samt beskrivning av ansvarsfördelning mellan rektorn och övrig personal och beskrivning av hur händelser och åtgärder dokumenteras. Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan.

Planen bör innehålla en planering för personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten om förekomsten av och kunskap om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Staten har tilldelat rektorn en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. Rektorn ska vara pedagogisk ledare för skolan, chef för lärarna och övrig personal samt ha det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

För ledningen av Högalsskolan finns två rektorer, en hel och en halv tjänst. Rektorerna har utbildning för och lång erfarenhet av den verksamhet de bedriver och de har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Lärarna upplever att ledningen är förtrogen med verksamheten och är synlig i skolans vardag. Såväl lärare som ledning anser sig driva den pedagogiska utvecklingen på skolan. Inspektörerna bedömer att rektorerna är förtrogna med det dagliga arbetet i skolan.

Som tidigare nämnts visar inspektionen att den systematiska utvärderingen av elevernas kunskapsresultat måste utvecklas. Då det är rektorn som har det övergripande ansvaret för bland annat denna fråga bedömer inspektörerna att rektorn i högre utsträckning bör ta ansvar för att följa upp skolans resultat och att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bland annat varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Vid Högalsskolan upprättas årligen en skriftlig kvalitetsredovisning. Den senaste kvalitetsredovisningen omfattar år 2006. Kvalitetsredovisningen följer en mall som utarbetats av Härryda kommun. Personalen säger sig inte varit delaktiga i skolans kvalitetsredovisning. Enligt inspektörernas bedömning har skolan ett kvalitetsarbete, vilket inte kommer till uttryck i skolans kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen är inte ett levande dokument för utvecklingsarbetet på skolan. Inspektörerna noterar också att det i kvalitetsredovisningen saknas en samlad bild av elevernas kunskapsresultat. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen kan utvecklas att bättre, i enlighet med bestämmelserna, ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller kraven i förordningen.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Enligt rektorn har personalen utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver.

Ett syfte med att införa förskoleklass var att förskolan och grundskolan skulle närma sig varandra. Förskolepedagogikens betoning av barnets eget utforskande, lek och skapande skulle få genomslag i skolan. Enligt lärarna på Högalsskolan sker ytterst lite samverkan mellan förskoleklassen och skolans yngre elever. Förskoleklasserna är inte lokalmässigt integrerade med årskurs 1, vilket ytterligare försvårar samverkan. Det finns på så sätt inte möjlighet att tillvarata de olika pedagogikernas möjligheter. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Vid skolan finns en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. De elever som är placerade i den särskilda undervisningsgruppen erbjuds enligt inspektörernas bedömning undervisning som är anpassad till deras individuella förutsättningar. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp ska enligt kommunens delegationsordning fattas av rektorn. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp innebär ett stort ingripande i elevernas tillvaro och ska kunna överklagas till skolväsendets överklagandenämnd.

Undervisningen i svenska som andraspråk är organiserad så att elever får stöd utanför ordinarie undervisning. Svenska som andraspråk är ett självständigt ämne med egen kursplan. Rektorn ska besluta om elever ska läsa svenska som andraspråk som alternativ till svenska. Det stöd som elever vid Högaladsskolan med annat modersmål än svenska ges är inte att betrakta som undervisning i ämnet svenska som andraspråk utan som stöd inom ramen för ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att skolan inte erbjuder undervisning i ämnet svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Inspektörerna bedömer att skolans lokaler och utrustning är anpassad till en tidsenlig undervisning samt att eleverna i övrigt har tillgång till utbildning i en omfattning som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen och som överensstämmer med författningarna.

Datum	Ort
2008-04-01	Göteborg

Ulla-Britt Norin
Anna Wide